

Közép-európai közvélemény:

Vélemények az állampolgárok saját
anyagi és az ország gazdasági
helyzetéről, a jövőbeli kilátásokról a
visegrádi országokban

Kelet-közép-európai összehasonlítás

A Central European Opinion Research Group
(CEORG) havi rendszeres közvéleménykutatása

2001 . január

CEORG – Central European Opinion Research Group

A Közép-Európai Közvéleménykutató Társulás (Central European Opinion Research Group, CEORG) három közép-kelet-európai ország, Csehország, Magyarország és Lengyelország egy-egy, társadalom- és közvéleménykutatással foglalkozó intézetének közös vállalkozása. A közös intézmény 1999. január 1. óta működik. Alapítói:

IVVM – Institut pro výzkum veřejného mínění (Csehország)

TÁRKI – Társadalomkutatási Intézet Rt. (Magyarország)

CBOS – Centrum Badania Opinii Społecznej (Lengyelország)

Az együttműködés keretén belül minden hónapban egy, a három országban azonosan megfogalmazott, négy-öt kérdésből álló blokk kerül az Omnibusz kérdőívekre. A kérdések minden hónapban egyetlen témára vonatkoznak. A témák között találunk olyanokat, melyek periodikusan, féléves vagy éves gyakorisággal megkérdezésre kerülnek. Így félévente mindhárom országban, a felnőttkorú lakosságot reprezentáló minta tagjait arra kérjük, értékeljék saját anyagi helyzetüket és az ország gazdasági állapotát, illetve megkérdezzük őket várakozásaikról is ezen a két területen. Ezzel egyidőben azt is tudakoljuk, miként vélekednek saját országuk kormányának és az ellenzéknek a legutóbbi parlamenti választások óta eltelt időszakban kifejtett tevékenységéről, valamint a demokrácia állapotáról. Éves gyakorisággal érdeklődünk a három ország lakosainak a NATO-tagsággal és az európai uniós csatlakozással kapcsolatos véleményéről. A nem állandó kérdések között a legkülönbözőbb, a társadalomkutatás szempontjából releváns témakörök szerepelnek. Az ily módon rendelkezésre álló adatok alapján gyorsjelentések és publikációk készülnek.

Az adatfelvételtől

Az adatfelvétel mindhárom országban személyes megkérdezés révén, az egyes országok felnőttkorú lakosságát nem, életkor, iskolai végzettség és lakóhely szerint reprezentáló mintán készül. A mintanagyság Csehországban 1000-, Magyarországon 1500-, Lengyelországban 1100 fős. Az adatok elemzéséből minden hónapban gyorsjelentés készül.

1. Vélemények az állampolgárok saját anyagi és az ország gazdasági helyzetéről, a jövőbeli kilátásokról

Ahogy minden hónapban, úgy 2001. januárjában is kíváncsiak voltunk arra, hogy az állampolgárok miként értékelik saját anyagi helyzetüket, és milyen kilátásokkal néznek jövőjük elébe. Megkérdeztük továbbá őket arról is, hogy miként vélekednek az ország gazdasági helyzetéről, és milyen várakozásaik vannak a kérdés időpontját követő egy évre vonatkozóan. Mind a négy kérdéshez egy-egy ötfokú értékelési skálát mellékelünk. Az elemzés során elsősorban az átlagértékekre támaszkodtunk. A magyarországi adatfelvétellel egyidőben Csehországban és Lengyelországban is készült felmérés, mely ugyanezeket a kérdéseket (is) tartalmazta. Az elemzés kitér a három kelet-közép-európai ország adatainak összehasonlítására is.

1.1. Szubjektív helyzetértékelés – az állampolgárok anyagi helyzete

A magyar lakosok saját anyagi helyzetükre vonatkozó értékelésében az utóbbi néhány hónapban megfigyelhető kis mértékű javulások még mindig a statisztikai hibahatáron belül maradnak. A januári adatok (a válaszok átlaga 2,65) tehát nem különböznek statisztikailag szignifikáns mértékben a múlt év második felében mért egyetlen adatponttól, így a fél évvel ezelőtti, júliustól sem. Hasonlóképpen nem tapasztalhattunk ebben az időszakban jelentős változást a másik két közép-európai ország lakosságának véleményében sem. Így továbbra is a magyarok a leginkább, a csehek pedig a legkevésbé elégedetlenek saját anyagi helyzetükkel. Csehországban az ötfokú skálán elhelyezett válaszok átlaga 2,98, Lengyelországban pedig 2,75 volt.

Magyarországon a népesség átlagánál jobbnak értékelik saját anyagi helyzetüket a 40 év alattiak (2,74), a felsőfokú végzettségűek (3,04), az érettségizettek (2,87), a legfelső jövedelmi ötödhöz tartozók (3,02), továbbá az önállók, vállalkozók (2,99).

A saját anyagi helyzettel kapcsolatos kilátásokban a múlt havi adatokhoz képest regisztrált újabb kismértékű változás immár azt jelenti, hogy a tavaly augusztus óta tartó, enyhe emelkedés mértéke már kívül esik a statisztikai hibahatáron. Az e havi adatok átlaga 2,88, ami hat századponttal magasabb, mint a 2000. augusztusi átlag és öttel, mint a tavaly júliusi. A várakozások tekintetében a három vizsgált ország lakosai közül a magyarok a legoptimistábbak, a csehek pedig a legpesszimistábbak (2,80), ám ezek a különbségek nem jelentősek. Az adatok nagyfokú hasonlóságát mutatja a válaszok struktúrája is. A csehek esetében azonban ebben a féléves időszakban a válaszok átlagának egytizedpontos csökkenést tapasztalhattuk, ami a kilátások romlásának érzékelésére utal.

Magyarországon az átlagnál optimistábbaknak mondhatjuk a 40 év alattiakat (3,09), a diplomásokat (3,15), az érettségizetteket (3,07), a legfelső jövedelmi kategóriába tartozókat (3,09), az önállókat, vállalkozókat (3,17), a kisebb városokban élőket (2,96) valamint a budapestieket (2,96). Minél jobbnak ítéli valaki a saját anyagi helyzetét, annál optimistábban tekint a jövőbe (1.7. sz. táblázat). A saját anyagi helyzetét jónak vagy nagyon jónak ítélik egyharmada helyzetének javulására számít a következő egy évben és csupán 8% tart kedvezőtlen változástól. Ezzel szemben az anyagi helyzetüket rossznak vagy nagyon rossznak értékelők közel fele (44%) számít helyzetének további romlására, és csak 15%-uk vár javulást a következő 12 hónapban. A helyzetüket és kilátásaikat is negatívan megítélők között mindenekelőtt a legkevésbé iskolázottakat, a nyugdíjasokat és a munkanélkülieket találjuk.

1.1.-1.2. sz. táblázat. Vélemények az állampolgárok jelenlegi és jövőbeli saját anyagi helyzetéről (öt fokú skálán: 1 – nagyon rossz, illetve sokkal rosszabb, mint most; 5 – nagyon jó, illetve sokkal jobb, mint most)

	Jelenlegi anyagi helyzet (%)		
	Magyarország	Csehország	Lengyelország
Nagyon jó	0,4	2,0	8,0
Jó	7,9	27,0	13,0
Nem is jó, nem is rossz	57,9	44,0	46,0
Roszs	23,5	21,0	12,0
Nagyon rossz	10,2	6,0	21,0
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,65</i>	<i>2,98</i>	<i>2,75</i>
Nem tudja*	0,1	0,0	0,0

	Anyagi helyzet egy év múlva (%)		
	Magyarország	Csehország	Lengyelország
Sokkal jobb, mint most	0,9	1,1	1,0
Jobb, mint most	21,3	14,4	15,2
Ugyanilyen	48,3	54,4	56,6
Roszsabb, mint most	23,9	23,3	20,2
Sokkal rosszabb, mint most	5,6	6,7	7,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,88</i>	<i>2,80</i>	<i>2,83</i>
Nem tudja*	5,5	10,0	1,0

*az összes megkérdezett százalékában (Magyarország: N=1522, Csehország: N=989, Lengyelország: N=1069)

Magyarországon aziránt is érdeklődtünk, hogy az emberek miként látták az elmúlt egy évben a saját anyagi helyzetükben bekövetkezett változásokat. A válaszadók közel fele semmilyen változást nem tapasztalt ezen a területen, a helyzetük rosszabbodását érzékelők aránya viszont több, mint kétszerese a javulást érzékelőkének (1.3. számú táblázat). Az ötfokú skálán értékelt válaszok átlaga, 2,68 is azt mutatja, hogy többen vannak, akik úgy érzik helyzetük romlott az elmúlt egy évben, mint akik javulást tapasztaltak. Egyetlen nagyobb társadalmi csoportról sem állíthatjuk, hogy tagjai átlagosan anyagi helyzetük javulását tapasztalták volna az elmúlt évben. A magasabb státusú csoportokra az a jellemző, hogy nem érzékeltek változást. A válaszok átlaga a felsőfokú végzettségűek és a legfelső jövedelmi ötödbe tartozók között a skála középső értékének közelében volt (2,98 illetve 2,99). Ugyancsak stagnálást érzékeltek a magánszektorban foglalkoztatottak (2,99).

A lengyelek között a magyarországinál lényegesen nagyobb a saját anyagi helyzetük romlását, illetve javulását érzékelők közötti arány. Saját helyzetének romlásáról a lengyelek 44%-a, javulásról 8%-a számolt be.

1.3. sz. táblázat

Hogyan változott meg anyagi helyzete az egy évvel ezelőttihez képest? (öt fokú skálán: 1 – sokkal rosszabb, mint most; 5 – sokkal jobb, mint most)

	N=	%
sokkal jobb, mint most	12	0,8
jobb, mint most	226	14,9
ugyanilyen	698	46,1
rosszabb, mint most	428	28,2
sokkal rosszabb, mint most	152	10,0
<i>Összesen</i>	<i>1516</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,68</i>	
Nem tudja, nem válaszolt*	6	0,4

*az összes megkérdezett százalékában (N=1522)

1.2. Szubjektív helyzetértékelés – az ország gazdasági helyzete

Míg saját anyagi helyzetüket a magyarok ítélik a legrosszabbnak, addig az ország gazdasági helyzetének értékelése tekintetében a helyzet éppen fordított. Az ötfokú skálán mért válaszok átlaga Magyarországon a legnagyobb (2,68) és Lengyelországban a legalacsonyabb (2,35). A csehek véleménye a magyaroké és a lengyeleké között helyezkedik el (2,51). Ha az adatok dinamikáját vizsgáljuk, akkor a fél évvel ezelőtti helyzethez képest a magyarok és a csehek esetében nem túl jelentős, de statisztikailag szignifikáns, pozitív változást tapasztalhatunk, a lengyelek értékelése országuk gazdasági helyzetéről viszont egyáltalán nem változott. A magyarok esetében az egy hónappal korábbi adatokhoz képest mért változás is statisztikailag szignifikánsnak mondható. Bár a válaszok átlagai a három országban különböznek egymástól, hasonlóságot is találunk közöttük. Az ország gazdasági helyzetét pozitívnak értékelők arány mindhárom országban 10% alatt marad. Az átlagokban mutatkozó különbségek abból adódnak, hogy a három ország lakosainak válaszai eltérő módon oszlanak meg a semleges és a negatív értékelések között. A magyarok többsége szerint a gazdasági helyzet nem jó, de nem is rossz, a lengyeleknek azonban csak egyharmada vélekedik így, 48%-uk viszont rossznak minősítette azt.

Magyarországon a teljes minta válaszaiból kapott átlagnál magasabb átlagokat regisztrálhatunk a felsőfokú végzettségűek (2,92), és a legfelső jövedelmi ötdhöz tartozók (3,02) esetében, más társadalmi-gazdasági háttérváltozók azonban nem mutattak erős kapcsolatot a gazdasági helyzet megítélésével. Minél jobbnak ítéli valaki saját anyagi helyzetét, annál valószínűbb, hogy az ország gazdasági helyzetét is jónak ítéli (1.8. sz. táblázat). A saját anyagi helyzetüket jónak vagy nagyon jónak értékelők egynegyede, a rossznak vagy nagyon rossznak értékelők csupán 4%-a tartja jónak az ország gazdasági helyzetét.

Nemcsak az ország jelenlegi gazdasági helyzetét, hanem a gazdaság kilátásait is a magyarok ítélik meg a legkedvezőbbben. A múlt évi júliusi adatokhoz képest Magyarországon pozitív, Csehországban kis mértékű negatív változást tapasztaltunk. A lengyel adatok statisztikai értelemben nem különböznek a hat hónappal korábbi eredményektől. A magyar adatok esetében mért különbség nagyságát (14 századpont) az is befolyásolja, hogy a december és január között is egy jelentős elmozdulást figyelhettünk meg. A decemberi 2,94-es átlagot követően januárban az ötfokú skálán

érvényes választ adók átlaga 3,05 volt. A válaszadók fele egyetlen országban sem számít változásra a következő egy év során. Míg azonban a magyarok között 28% a pozitív változásban reménykedők aránya, addig a csehek és a lengyelek között ugyanez az arány 20% alatt marad. a pozitív és negatív változásra számítók arányában nincs érzékelhető különbség. Ezzel szemben a csehek és a lengyelek egynegyede a gazdasági helyzet kismértékű romlására számít, miközben a magyarok csupán 17%-a vélekedik így. A nagymértékű negatív változásra számítók aránya mindhárom országban 4% körül alakult.

Magyarországon a férfiak (3,11), a 40 év alattiak (3,12), a diplomások (3,26), az érettségizettek (3,13), az ötödik jövedelmi ötédbbe tartozók (3,17), az alkalmazottak (3,15), valamint a megyei jogú városokban élők (3,16) között többségben vannak a gazdasági helyzet javulására számítók. Annál optimistábban látják a válaszadók a gazdasági helyzettel kapcsolatos kilátásokat, minél jobbnak értékelik saját- és az ország gazdasági helyzetét, valamint saját anyagi helyzetük alakulásának esélyeit (1.9. - 1.11. sz. táblázatok). A kapcsolat a jelenlegi gazdasági helyzet és a kilátások, illetve a saját anyagi helyzetre és a gazdasági helyzetre vonatkozó kilátások között a legerősebb.

1.3. – 1.4. sz. táblázat. Vélemények az ország jelenlegi és jövőbeli gazdasági helyzetéről (ötfokú skálán: 1 – nagyon rossz, illetve sokkal rosszabb, mint most; 5 – nagyon jó, illetve sokkal jobb, mint most)

	Az ország jelenlegi gazdasági helyzetet (%)		
	Magyarország	Csehország	Lengyelország
Nagyon jó	0,0	0,0	0,0
Jó	9,3	7,2	9,4
Nem is jó, nem is rossz	54,7	42,3	30,2
Roszs	30,5	44,3	47,9
Nagyon rossz	5,6	6,2	11,5
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,68</i>	<i>2,51</i>	<i>2,35</i>
Nem tudja*	4,8	3,0	4,0

	Az ország gazdasági helyzete egy év múlva (%)		
	Magyarország	Csehország	Lengyelország
Sokkal jobb, mint most	0,6	0,0	0,0
Jobb, mint most	28,4	18,2	16,3
Ugyanilyen	50,5	52,3	54,3
Roszsabb, mint most	16,8	25,0	25,0
Sokkal rosszabb, mint most	3,7	4,5	3,3
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>3,05</i>	<i>2,84</i>	<i>2,82</i>
Nem tudja*	8,3	12,0	8,0

*az összes megkérdezett százalékában (Magyarország: N=1522, Csehország: N=989, Lengyelország: N=1069)

Magyarországon a gazdasági helyzet elmúlt egy évben mutatott teljesítményének értékelésére is kértük a lakosságot. A válaszadók kétötöde szerint a helyzet nem változott, közel egynegyedük szerint javult, a romlást tapasztalók aránya pedig elérte

az egyharmadot. A gazdasági helyzet romlását főként a nyugdíjasok, a legalacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők, valamint a legalsó jövedelmi ötödbe tartozók érzékelték.

1.6. sz. táblázat

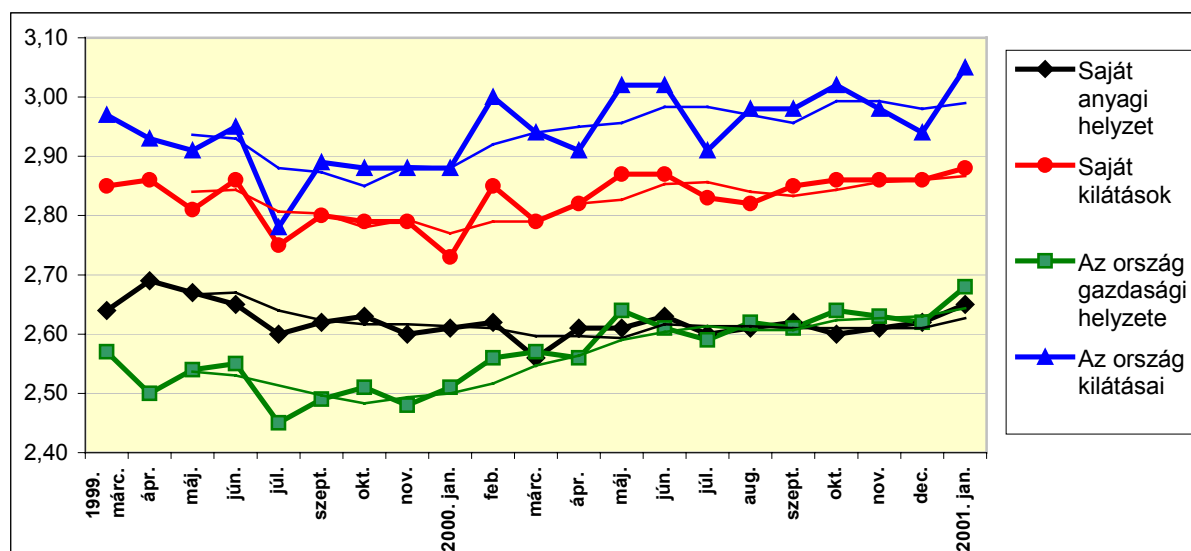
Hogyan változott meg az ország gazdasági helyzete az egy évvel ezelőttihez képest? (öt fokú skálán: 1 – sokkal rosszabb, mint most; 5 – sokkal jobb, mint most)

	N=	%
sokkal jobb, mint most	2	0,2
jobb, mint most	330	23,2
ugyanilyen	612	43,1
rosszabb, mint most	368	25,9
sokkal rosszabb, mint most	108	7,6
<i>Összesen</i>	<i>1420</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,82</i>	
nem tudja, nem válaszolt	102	6,7

*az összes megkérdezett százalékában (N=1522)

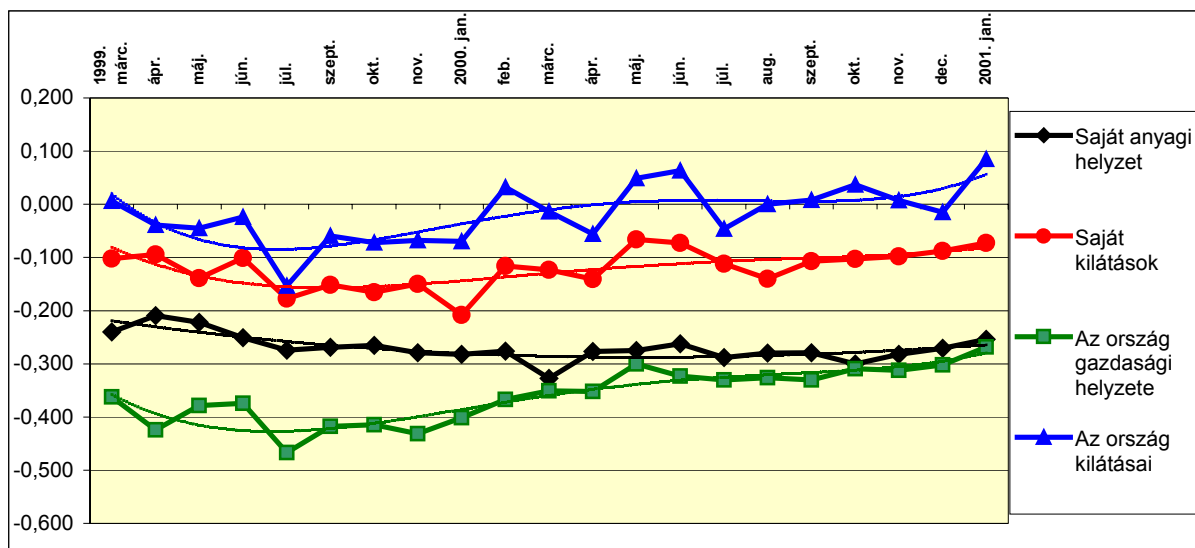
1.1. sz. ábra. A lakosság helyzetértékelése saját anyagi helyzetére és az ország gazdasági állapotára vonatkozóan – a válaszok átlagainak időbeli összehasonlítása

A grafikonon szereplő görbék az 1999. márciusa óta eltelt időszak adatait rendezik idősorosan az adott kérdésben. Az egyes pontok az adott hónapban, egy ötfokú skálán értékelt vélemények átlagát jelölik (1– nagyon rossz, 5 – nagyon jó). A görbékhez illesztett trendvonalak háromhavi mozgóátlag-számítással készültek. Ennek lényege, hogy az adott havi adat a három legutolsó hónap adatainak átlagaként áll elő.

1.2. sz. ábra. A lakosság helyzetértékelése saját anyagi helyzetére és az ország gazdasági állapotára vonatkozóan – időbeli összehasonlítás

A grafikonon szereplő görbék az 1999. márciusa óta eltelt időszak adatait rendezik idősorosan az adott kérdésben. Az egyes pontok az adott hónapban megfogalmazódott pozitív és negatív vélemények számának különbségét mutatják az összes érvényes válaszhoz viszonyítva. A mutató értéke 0, ha a pozitív és negatív vélemények száma azonos, -1, ha nincs pozitív vélemény és +1, ha nincs negatív vélemény. A görbékhez illesztett trendvonalak negyedfokú polinomiális típusúak.

1.7. sz. táblázat

A saját anyagi helyzet és az arra vonatkozó kilátások értékelése közötti kapcsolat (%)

	Jobb lesz	Nem változik	Roszbabb lesz	Összesen	N=
Jó	33,1	58,7	8,3	100,0	121
Se nem jó, se nem rossz	24,6	51,2	24,2	100,0	824
Roszs	15,4	40,7	43,9	100,0	492
Összesen	22,2	48,2	29,6	100,0	1437

chi2=89,8; szf=4; szgf=0,000

1.8. sz. táblázat

A saját anyagi helyzet és az ország gazdasági helyzetének értékelése közötti kapcsolat (%)

	Jó	Se nem jó, se nem rossz	Roszs	Összesen	N=
Jó	26,6	54,8	18,5	100,0	124
Se nem jó, se nem rossz	9,6	60,4	30,1	100,0	845
Roszs	4,2	44,7	51,1	100,0	479
Összesen	9,3	54,7	36,0	100,0	1448

chi2=116,8; szf=4; szgf=0,000

1.9. sz. táblázat

A saját anyagi helyzet és az ország gazdasági helyzetével kapcsolatos kilátások értékelése közötti kapcsolat (%)

	Jobb lesz	Nem változik	Roszbabb lesz	Összesen	N=
Jó	40,3	50,4	9,2	100,0	119
Se nem jó, se nem rossz	33,0	49,4	17,5	100,0	817
Roszs	18,9	52,4	28,7	100,0	460
Összesen	29,0	50,5	20,5	100,0	1396

chi2=52,5; szf=4; szgf=0,000

1.10. sz. táblázat**A saját anyagi helyzetre és az ország gazdasági helyzetére vonatkozó kilátások értékelése közötti kapcsolat (%)**

	Jobb lesz	Nem változik	Roszbabb lesz	Összesen	N=
Jobb lesz	20,8	54,0	25,2	100,0	313
Nem változik	8,7	60,6	30,7	100,0	668
Roszbabb lesz	2,0	45,4	52,6	100,0	401
Összesen	9,5	54,7	35,8	100,0	1382

chi2=123,2; szf=4, szgf=0,000

1.11. sz. táblázat**Az ország gazdasági helyzete és az arra vonatkozó kilátások értékelése közötti kapcsolat (%)**

	Jobb lesz	Nem változik	Roszbabb lesz	Összesen	N=
Jó	56,5	35,6	7,8	100,0	306
Se nem jó, se nem rossz	23,9	64,7	11,4	100,0	648
Roszs	15,2	40,0	44,8	100,0	395
Összesen	28,8	50,9	20,4	100,0	1349

chi2=324,8; szf=4, szgf=0,000

1.12. sz. táblázat

Az állampolgárok saját- és az ország helyzetének szubjektív megítélése társadalmi-gazdasági jellemzők szerinti bontásban

	Jelenlegi anyagi helyzet	Anyagi helyzet egy év múlva	Az ország jelenlegi gazdasági helyzete	Az ország gazdasági helyzete egy év múlva
NEM				
Férfi	2,73	2,95	2,74	3,11
Nő	2,57	2,81	2,62	3,00
<i>Együtt</i>	2,65	2,88	2,68	3,05
<i>N=</i>	1520	1438	1449	1395
ÉLETKOR				
18-39	2,74	3,09	2,67	3,12
40-59	2,61	2,79	2,69	3,07
60-	2,55	2,67	2,66	2,92
<i>Együtt</i>	2,65	2,88	2,68	3,05
<i>N=</i>	1517	1435	1446	1392
ISKOLAI VÉGZETTSÉG				
legfeljebb általános iskola	2,41	2,66	2,59	2,94
szakmunkásképző	2,60	2,88	2,61	3,04
érettségi	2,87	3,07	2,76	3,13
felsőfokú	3,04	3,15	2,92	3,26
<i>együtt</i>	2,65	2,88	2,68	3,05
<i>N=</i>	1520	1438	1449	1395
JÖVEDELMI HELYZET				
legelső ötöd	2,18	2,79	2,51	3,00
második ötöd	2,47	2,83	2,66	3,08
harmadik ötöd	2,65	2,95	2,68	3,06
negyedik ötöd	2,78	2,81	2,62	3,07
legfelső ötöd	3,02	3,09	2,88	3,17
<i>együtt</i>	2,62	2,89	2,67	3,08
<i>N=</i>	1108	1055	1063	1032
GAZDASÁGI AKTIVITÁS				
alkalmazott	2,79	2,94	2,71	3,15
önálló, vállalkozó	2,99	3,17	2,70	3,04
nyugdíjas	2,49	2,67	2,67	2,95
munkanélküli	2,17	3,02	2,56	3,00
egyéb inaktív	2,67	3,00	2,64	3,02
<i>együtt</i>	2,65	2,88	2,68	3,05
<i>N=</i>	1520	1438	1449	1395
TELEPÜLÉS JOGÁLLÁSA				
Budapest	2,74	2,96	2,69	3,05
megyei jogú város	2,71	2,93	2,80	3,16
város	2,64	2,96	2,67	3,08
község	2,57	2,76	2,61	2,98
<i>együtt</i>	2,65	2,88	2,68	3,05
<i>N=</i>	1520	1438	1449	1395

2. A politika szereplőinek és a demokrácia állapotának lakossági megítélése

A januári adatok tanúsága szerint az elmúlt fél évben mindhárom közép-európai országban valamelyest javult, bár összességében még mindig negatív a kormány tevékenységének megítélése. Magyarországon és Lengyelországban (2000. július: 1,99, 2001. január: 2,08) ez a javulás kismértékű, de statisztikai értelemben szignifikáns, Csehországban viszont a statisztikai hibahatáron belüli volt a változás (2,21-ről 2,26-ra). A magyarok véleménye a decemberi adatokhoz képest jelentősen javult, a négyfokú skálán értékelt válaszok átlaga tizennégy századponttal, 2,24-ről 2,38-ra növekedett. A kormány tevékenységét inkább rossznak ítézők aránya tíz százalékponttal magasabb, mint a pozitívan vélekedőké.

A magyar kormány tevékenységével a férfiak (2,47) kevésbé elégedetlenek, mint a nők (2,31), a elégedetlenek a legkevésbé, a 40-49 évesek viszont a leginkább (2,17). A többi korcsoport esetében nem tapasztalhatunk jelentős eltéréseket a teljes népesség átlagához képest. A kormány eddigi tevékenységével való elégedetlenség csökken az iskolai végzettséggel és az egy főre jutó háztartásjövedelemmel. Ha a válaszadók gazdasági aktivitása szerint vizsgáljuk a kormány megítélésével kapcsolatos vélekedéseket, azt láthatjuk, hogy azzal az önálló, vállalkozók (ideértve a szellemi szabadfoglalkozásúakat is) a legelégedettebbek (2,49), a munkanélküliek pedig a legelégedetlenebbek (2,15). Jelentős eltérés mutatkozik a magán- és az állami szektorban foglalkoztatottak véleménye között. A magánszektorhoz tartozók véleménye összességében inkább negatív (2,32), míg az állami szektorban érintettek véleménye inkább pozitív (2,62) az Orbán-kormány eddigi tevékenységéről. Továbbra is inkább negatív a budapestiek véleménye, ebben a csoportban regisztráltuk a legalacsonyabb átlagot (2,27).

2.1. sz. táblázat

A kormány tevékenységének megítélése

(négyfokú skálán: 4 – egyértelműen pozitív, 1 – egyértelműen negatív)

	Magyarország		Csehország	Lengyelország
	N=	%	%	%
Egyértelműen pozitív	78	5,8	2,5	1,2
Inkább pozitív	536	39,6	33,3	26,7
Inkább negatív	566	41,8	51,9	51,2
Egyértelműen negatív	173	12,8	12,3	20,9
<i>Összesen</i>	<i>1353</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>		<i>2,38</i>	<i>2,26</i>	<i>2,08</i>
Nem tudja, nem válaszolt*	169	11,1	19,0	14,0

*az összes megkérdezett százalékában (Magyarország: N=1522, Csehország: N=989, Lengyelország: N=1069)

Magyarországon az ellenzék tevékenységének megítélésében is pozitív változás következett be a decemberi adatokhoz képest (2,39-ről 2,43-ra), ez a változás azonban egyrészt belül maradt a statisztikai hibahatáron, másrészt lényegesen kisebb, mint amit a kormány megítélése esetében tapasztaltunk. Ez az adat nem különbözik a fél évvel ezelőtől, a válaszok átlaga tavaly júliusban is 2,43 volt. Ha a válaszok struktúráját összehasonlítjuk a hat hónappal ezelőtti struktúrával, azt láthatjuk, hogy a kettő teljes egészében megegyezik. Az inkább pozitív véleményt formálók aránya (46%) ebben a hónapban kis mértékben meghaladja a negatívan vélekedőket (43%),

az egyértelműen negatív minősítést adók aránya (8%) pedig közel háromszorosa az egyértelműen pozitívan vélekedőkének (3%). Továbbra is megfigyelhető az a különbség, hogy a négyfokú skála két szélső kategóriájába arányosan kevesebb válasz érkezik az ellenzék, mint a kormány megítélésakor. Az ellenzék tevékenységének értékelésekor a bizonytalanok aránya továbbra is kétszerese a kormány megítélése esetében regisztrálnak.

Mind a csehek, mind pedig a lengyelek esetében az ellenzék tevékenységének pozitívabb megítélésével találkozunk most, mint fél évvel korábban. A változás a csehek esetében 17-, a lengyelek esetében pedig 13 százalékpontos volt.

Magyarországon a teljes népességben mért átlagtól csupán a 60-69 évesek (2,50), és az önállók, vállalkozók (2,51) válaszainak átlaga tér el statisztikailag szignifikáns mértékben. Adataink szerint az állami szektorban foglalkoztatottak között negatívabb (2,30) az ellenzék tevékenységének megítélése, mint a foglalkoztatott népességben (2,39), vagy a magánszférában foglalkoztatottak között (2,42). Az ellenzék működésének megítélésénél azonban még mindig lényegesen kisebb különbségek tapasztalhatóak az egyes társadalmi csoportok között, mint a kormány esetében.

2.2. sz. táblázat

Az ellenzék munkájának megítélése (négyfokú skálán: 4 – egyértelműen pozitív, 1 – egyértelműen negatív)

	Magyarország		Csehország	Lengyelország
	N=	%	%	%
Egyértelműen pozitív	33	2,8	1,4	4,3
Inkább pozitív	536	45,9	29,0	52,2
Inkább negatív	502	43,1	53,6	33,3
Egyértelműen negatív	95	8,2	15,9	10,1
<i>Összesen</i>	<i>1166</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Átlag</i>	<i>2,43</i>		<i>2,16</i>	<i>2,51</i>
Nem tudja, nem válaszolt*	356	23,4	31,0	31,0

*az összes megkérdezett százalékában (Magyarország: N=1522, Csehország: N=989, Lengyelország: N=1069)

Megvizsgáltuk azt is, hogy a kormány és az ellenzék megítélése között milyen kapcsolat van. A válaszadók közel egynegyede vagy a kormány vagy az ellenzék eddigi teljesítményéről nem tudott egyértelmű értékelést adni. További egyötödük mind a kormány, mind pedig az ellenzék tevékenységével elégedetlen, és 15% azoknak az aránya, akik mindkettővel elégedettek. Csak a kormány tevékenységével a válaszadók 20%-a, és csak az ellenzék munkáját ítéli meg pozitívan 22%-uk.

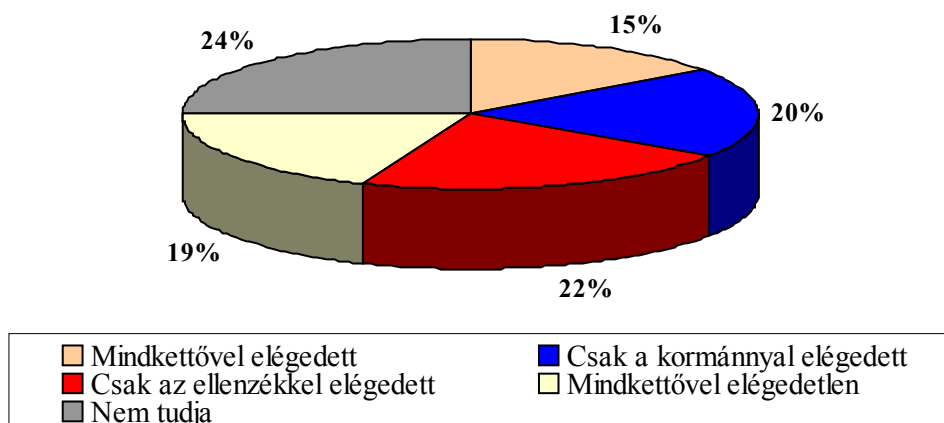
2.3. sz. táblázat

A kormány és az ellenzék tevékenységének együttes megítélése

	N=	%	Érvényes válaszok %-ában
Mindkettővel elégedett	227	14,9	15,0
Csak a kormánnyal elégedett	298	19,6	19,7
Csak az ellenzékkel elégedett	327	21,5	21,7
Mindkettővel elégedetlen	288	18,9	19,1
Nem tudja	370	24,3	24,4
(Összesen)	(1510)	(99,2)	100,0
Nem válaszolt	12	0,8	-
Összesen	1522	100,0	-

2.1. sz. ábra

A kormány és az ellenzék tevékenységének együttes megítélése

A magyar demokrácia megítélésében a legutóbbi időszakban regisztrált csökkenés nem folytatódott, hanem egy pozitív változás következett be. A decemberi válaszok átlaga 2,16, míg a januáriaké 2,26 volt. Decemberben az elégedetlenek aránya másfélszerese volt az elégedettekének.

Az átlagosnál elégedettebbnek mutatkoznak a 18-29 évesek (2,41) és a 70 év felettek (2,38), a felsőfokú végzettségűek (2,42), a felső jövedelmi ötödbe tartozók (2,40), valamint az állami szektorban foglalkoztatottak (2,37) és a megyei jogú városban élők (2,38). Minél elégedettebb valaki az Orbán-kormány tevékenységével, annál pozitívabban nyilatkozik a demokrácia magyarországi működéséről. Az ellenzék és a demokrácia működésének megítélése között nem tapasztalható hasonlóan erős kapcsolat.

2.4. sz. táblázat

Elégedettség a demokrácia működésével (az érvényes válaszok százalékában, négyfokú skálán: 4 – nagyon elégedett, 1 – nagyon elégedetlen)

	N=	%
Nagyon elégedett	11	0,8
Elégedett	545	39,5
Elégedetlen	621	44,9
Nagyon elégedetlen	204	14,8
<i>Összesen</i>	<i>1381</i>	<i>100,0</i>
Átlag	2,26	
Nem tudja, nem válaszolt*	141	9,2

*az összes megkérdezett százalékában

2.2. sz. ábra

A kormány és az ellenzék tevékenységének megítélése időbeni összehasonlításban

A grafikonon szereplő vonalak az 1999. március óta eltelt időszak adatait rendezik idősorosan az adott kérdésben. Az egyes pontok a válaszok a négyfokú skálán (1 – egyértelműen negatíván, 4 – egyértelműen pozitívan) mért válaszok átlagait jelentik az adott kérdésben, az adott hónapban. A görbékhez illesztett. Ennek lényege, hogy az adott havi adat a három legutolsó hónap adatának átlagaként áll elő.

